

Αριθμός 1543/2017

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Ε΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1η Φεβρουαρίου 2017 με την εξής σύνθεση: Αθ. Ράντος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος, Π. Ευστρατίου, Χρ. Ντουχάνης, Μ. Σωτηροπούλου, Αγγ. Μίντζια, Σύμβουλοι, Ρ. Γιαννουλάτου, Δ. Βασιλειάδης, Πάρεδροι. Γραμματέας η Μ. Βλασερού.

Α. Για να δικάσει την από 1η Ιουνίου 2007 αίτηση:

του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» ή «ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ» και με τον διακριτικό τίτλο «ΓΕΩΤ.Ε.Ε.», που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη (Βενιζέλου 64), το οποίο παρέστη με την δικηγόρο Φανή Τσούμα (Α.Μ. 16648), που την διόρισε με απόφαση το Διοικητικό του Συμβούλιο

κατά των: 1) Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και 2) Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, οι οποίοι παρέστησαν με τον Βασίλειο Κορκίζογλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

και κατά της παρεμβαίνουσας Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία «ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.», που εδρεύει στον Χολαργό Αττικής (Μεσογείων 288), η οποία δεν παρέστη.

Με την αίτηση αυτή το αιτούν νομικό πρόσωπο επιδιώκει να ακυρωθούν: α) η παράλειψη του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να κινήσει τη διαδικασία κατάρτισης δασικών χαρτών, η οποία συντελέσθηκε, κατά το αιτούν, με την άπρακτη παρέλευση της κατ' άρθρο 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998 τριακονθήμερης προθεσμίας από τη δημοσίευση της 9400/2007 απόφασης κήρυξης περιοχών υπό κτηματογράφηση, β) η υπ' αριθμ. 9400/1.3.2007 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ 429/28.3.2007), με την οποία κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση οι περιοχές που βρίσκονται στους απ αριθμούμενους στην απόφαση αυτή 107 Ο.Τ.Α. της χώρας και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Β. Για να δικάσει την από 30 Σεπτεμβρίου 2008 αίτηση:

του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» ή «ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ» και τον διακριτικό τίτλο «ΓΕΩΤ.Ε.Ε.», που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη (Βενιζέλου 64), το οποίο παρέστη με την δικηγόρο Φανή Τσούμα (Α.Μ. 16648), που την διόρισε με απόφαση το Διοικητικό του Συμβούλιο,

κατά του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ» (Ο.Κ.Χ.Ε.), ο οποίος δεν παρέστη.

Με την αίτηση αυτή το αιτούν νομικό πρόσωπο επιδιώκει να ακυρωθούν: α) η υπ' αριθμ. 459/01/26.5.2008 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Κτηματολογίου και Χαρτογραφίσεων Ελλάδας (Ο.Κ.Χ.Ε.), β) η υπ' αριθμ. 463/01/3.9.2008 απόφαση του ίδιου ως άνω Διοικητικού Συμβουλίου και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Οι πληρεξούσιοι των διαδίκων που παρέστησαν δήλωσαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 21 του Κανονισμού Λειτουργίας του Δικαστηρίου, ότι δεν θα αγορεύσουν.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του εισηγητή, Συμβούλου Χρ. Ντουχάνη.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, με την 806/2016 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίθηκαν ως συνεκδικαστέες οι δύο κρινόμενες αιτήσεις ακυρώσεως του αιτούντος Επιμελητηρίου κατά πράξεων και παραλείψεων, αφενός, των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, και, αφετέρου, του Οργανισμού Κτηματολογίου και Χαρτογραφίσεων Ελλάδος (Ο.Κ.Χ.Ε.). Ειδικότερα, με την πρώτη από τις αιτήσεις αυτές, που φέρει ημερομηνία 1.6.2007, ζητείται η ακύρωση: α) της παράλειψης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να κινήσει τη διαδικασία κατάρτισης δασικών χαρτών, η οποία συντελέσθηκε, κατά το αιτούν, με την άπρακτη παρέλευση της κατ' άρθρο 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998 τριακονθήμερης προθεσμίας από τη δημοσίευση της 9400/2007 απόφασης κήρυξης περιοχών υπό κτηματογράφηση και β) της 9400/1.3.2007 (Β' 429) απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία κηρύχθηκαν

υπό κτηματογράφηση οι περιοχές που βρίσκονται στους απαριθμούμενους στην απόφαση αυτή 107 Ο.Τ.Α. της χώρας. Με τη δεύτερη, από 30.9.2008, αίτηση ζητείται, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, η ακύρωση: α) της παράλειψης της Διοίκησης να ολοκληρώσει τη διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998, η οποία, κατά το αιτούν, στοιχειοθετήθηκε με την έκδοση των αμέσως κατωτέρω, β) και γ) προσβαλλόμενων πράξεων του Ο.Κ.Χ.Ε. που επιτρέπουν τη συνέχιση της διαδικασίας της κτηματογράφησης χωρίς να έχουν κυρωθεί οι δασικοί χάρτες, β) της 459/26.5.2008 απόφασης του Δ.Σ. του ν.π.δ.δ. «Οργανισμός Κτηματολογίου και Χαρτογραφήσεων Ελλάδας» (Ο.Κ.Χ.Ε.) περί προσκλήσεως υποβολής δηλώσεων εγγραπτών δικαιωμάτων επί ακινήτων στις περιοχές που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση με την προσβαλλόμενη με την πρώτη αίτηση ακυρώσεως 9400/1.3.2007 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., και γ) της 463/3.9.2008 απόφασης του ίδιου ως άνω οργάνου περί παρατάσεως της προθεσμίας υποβολής δηλώσεων των κατοίκων εξωτερικού.

2. Επειδή, όπως κρίθηκε με την προδικαστική απόφαση, οι προσβαλλόμενες πράξεις και παραλείψεις που αφορούν ευθέως την κατάρτιση δασικών χαρτών, συνδέονται αρρήκτως με τη συνταγματική (άρθρα 24 παρ. 1 και 117 παρ. 3 Συντ.) υποχρέωση προστασίας των δασικού χαρακτήρα εκτάσεων της χώρας, υπόκεινται δε στο ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως. Καθόσον, εξάλλου, αφορά τις προσβαλλόμενες πράξεις που αναφέρονται στην κτηματογράφηση περιοχών στερουμένων δασικού χάρτη, η αμφισβήτηση του κύρους τους ανάγεται, ενόψει και των προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως, στην απορρέουσα από την υλοποίησή τους διακινδύνευση των εκτάσεων δασικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στις περιοχές αυτές και, συνεπώς, και οι πράξεις αυτές υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία, ενόψει των ανωτέρω, δεν ενέχει αμφισβήτηση ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων και υπάγεται στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος.

3. Επειδή, όπως ομοίως κρίθηκε με την προδικαστική απόφαση, η προσβαλλόμενη παράλειψη, αφενός, να κινηθεί η διαδικασία και, αφετέρου, να ολοκληρωθεί η κατάρτιση των δασικών χαρτών, καταλογίζεται, καθ' ερμηνεία των συνεκδικαζομένων αιτήσεων ακυρώσεως, στη Διοίκηση. Κατά συνέπεια, η ανώνυμη εταιρεία Κτηματολόγιο Α.Ε., ήδη μετονομασθείσα βάσει του άρθρου 1 του ν. 4164/2013 (Α' 156), σε «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.» (Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε.), η οποία είναι αρμόδια, κατά νόμο, για την κατάρτιση και τήρηση του Εθνικού Κτηματολογίου και η οποία ανέλαβε, δυνάμει του άρθρου 27 του ν. 2664/1998 και των μετέπειτα εκδοθεισών νομοθετικών διατάξεων, την κατάρτιση των δασικών χαρτών στις περιοχές που κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση και στερούνται δασικών χαρτών, μη φέρουσα την ιδιότητα του καθ' ού η αίτηση ακυρώσεως, παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων.

4. Επειδή, με την ως άνω 806/2016 απόφαση του Δικαστηρίου, με οριστικές διατάξεις της οποίας κρίθηκε ότι οι υπό κρίση συνεκδικαζόμενες αιτήσεις ακυρώσεως ασκούνται με έννομο συμφέρον, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, αναβλήθηκε η εκδίκαση των αιτήσεων ακυρώσεως, προκειμένου να αποσταλούν από τη Διοίκηση εντός τακτής

προθεσμίας τα στοιχεία που θεωρήθηκαν κρίσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Ήδη δε, μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής και την αποστολή ορισμένων από τα ως άνω στοιχεία, η υπόθεση νομίμως εισάγεται σε δεύτερη συζήτηση.

5. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 1203/2017 επταμ.), από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 24 του Συντάγματος, οι οποίες ανήγαγαν σε κρατική υποχρέωση τη σύνταξη Εθνικού Κτηματολογίου (παρ. 2) και Δασολογίου (παρ. 1), καθώς και των διατάξεων των τυπικών νόμων που εκδόθηκαν προς υλοποίηση των εν λόγω συνταγματικών επιταγών και, ιδίως, των ν. 2308/1995 (Α'114), 4164/2013 (Α' 156), 2664/1998 (Α' 275) και 3889/2010 (Α' 182), προκύπτει ότι οι δύο αυτές κρατικές αποστολές, παρά τη διαφορετική θεμελίωση της αναγωγής τους σε συνταγματική επιταγή, συμπλέκονται τόσο ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό όσο και ως προς την προβλεπόμενη διαδικασία, κατά το μέρος που αφορά στις δασικού χαρακτήρα εκτάσεις. Και τούτο, διότι οι εκτάσεις αυτές αποτελούν, αφενός, πολύτιμο περιβαλλοντικό αγαθό, στην προστασία του οποίου αποσκοπεί το Δασολόγιο, και, αφετέρου, κατά ένα μέρος τους, ουσιώδες τμήμα της δημόσιας κτήσης, ενόψει του μαχητού τεκμηρίου κυριότητας του Δημοσίου επί δασικού χαρακτήρα εκτάσεων σε μεγάλα τμήματα του εθνικού χώρου (βλ. άρθρο 62 του ν. 998/1979, όπως ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης των προσβαλλομένων πράξεων), στην προστασία της οποίας συμβάλλει το Κτηματολόγιο. Είναι, βεβαίως, άλλο το ζήτημα της χρονικής προτεραιότητας του Δασολογίου, η ολοκλήρωση του οποίου θα καταστήσει ακριβώς δυνατή, μεταξύ άλλων, την προστασία του δασικού κεφαλαίου και κατά το μέρος που αυτό αποτελεί αντικείμενο της δημόσιας κτήσης, ενόψει, μάλιστα, του περιεχομένου των ως άνω διατάξεων του νόμου, οι οποίες, όπως έχει, επίσης, κριθεί (ΣτΕ 1203/2017 επταμ., πρβλ. ΣτΕ 805 - 6/2016 επταμ.), δεν εκπληρώνουν το σκοπό της ασφαλούς και ακριβούς αποτύπωσης της δημόσιας ιδιοκτησίας επί των δασικού χαρακτήρα εκτάσεων, όσον αφορά τις περιοχές για τις οποίες ισχύει το τεκμήριο κυριότητας του Δημοσίου και, οι οποίες, παραλλήλως, κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση, παρά το ότι στερούνται δασικών χαρτών. Ενόψει των ανωτέρω, απαραίτητη, κατά νόμο, προϋπόθεση για την έγκυρη τελείωση του Κτηματολογίου σε ορισμένη υποδιαίρεση του εθνικού χώρου, είναι η προηγούμενη ολοκλήρωση του Δασολογίου στην ίδια περιοχή, αφού μόνη αυτή μπορεί να εξασφαλίσει για το Δημόσιο, αλλά αντιστοίχως και για τους ιδιώτες, νόμιμο τίτλο δήλωσης ιδιοκτησίας. Έτσι, κατά τα κριθέντα (ΣτΕ 1203/2017 επταμ., πρβλ. ΣτΕ 805 - 6/2016 επταμ.), η κατάρτιση των δασικών χαρτών και του Δασολογίου, που συνιστά και αυτοτελώς συνταγματική επιταγή, η συμμόρφωση προς την οποία έχει, μάλιστα, αδικαιολογήτως βραδύνει, οφείλει, πάντως, να προηγηθεί του Κτηματολογίου, προκειμένου το τελευταίο να εξοπλιστεί με τη δυνατότητα να εγγυηθεί αποτελεσματικά την προστασία των στοιχείων της δημόσιας κτήσης που έχουν δασικό χαρακτήρα, επιτελώντας και αυτό τη συνταγματική αποστολή του.

6. Επειδή, όπως προκύπτει, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου, με την προσβαλλόμενη με την πρώτη αίτηση ακυρώσεως 9400/1.3.2007 (Β' 429) απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση οι περιοχές που βρίσκονται στους απαριθμούμενους στην απόφαση αυτή 107 τώες Ο.Τ.Α. της χώρας. Ακολούθησε η έκδοση των προσβαλλομένων με τη

δεύτερη αίτηση ακυρώσεως πράξεων, δηλαδή της 459/26.5.2008 απόφασης του Δ.Σ. του Ο.Κ.Χ.Ε., με την οποία κλήθηκαν οι δικαιούχοι να υποβάλουν δηλώσεις για τα εγγραπτά δικαιώματά τους, και της 463/3.9.2008 απόφασης του ίδιου οργάνου, με την οποία παρατάθηκε η σχετική προθεσμία. Περαιτέρω, από το 1405889/491/22.01/27.2.2014 έγγραφο απόψεων της Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε. προκύπτουν τα εξής: Α) Η διαδικασία κτηματογράφησης των 107 ΟΤΑ εκτυλίχθηκε σε δύο φάσεις, ανατεθείσες με δύο διαφορετικές ομάδες συμβάσεων. Η πρώτη ομάδα αφορούσε στην 1η φάση κτηματογράφησης, δηλαδή τη συλλογή των δηλώσεων, την επεξεργασία τους και την καταχώριση των δικαιωμάτων σε βάση δεδομένων. Η δεύτερη ομάδα αφορούσε στην 2η φάση, η οποία περιελάμβανε τη σύνταξη των κτηματολογικών διαγραμμάτων και πινάκων, την ανάρτησή τους, την επεξεργασία και εξέταση των ενστάσεων και τη σύνταξη των τελικών κτηματολογικών στοιχείων, ώστε να πραγματοποιηθούν οι πρώτες εγγραφές και να αρχίσει η λειτουργία του Εθνικού Κτηματολογίου. Η 1η φάση κτηματογράφησης ολοκληρώθηκε το 2009 για 106 ΟΤΑ, καθώς δεν απαιτήθηκε για τον ΟΤΑ Καλλιθέας και μέρος του ΟΤΑ Π. Φαλήρου, οι οποίοι είναι ενταγμένοι στο «Κτηματολόγιο Πρωτεύουσας». Περαιτέρω, οι 81 από τους 107 ΟΤΑ έχουν ήδη εισέλθει στην 2η φάση κτηματογράφησης στο πλαίσιο 17 συμβάσεων που ήδη υλοποιούνται, για μερικούς δε εξ αυτών, οι οποίοι μνημονεύονται στο έγγραφο απόψεων, η κτηματογράφηση έχει περαιωθεί και λειτουργούν ήδη κτηματολογικά γραφεία, βάσει των 44381 - 3, 58566, 58575 και 65259/2013 σχετικών αποφάσεων του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. Εξάλλου, για 20 ΟΤΑ, όπως αυτοί αναφέρονται στο έγγραφο, είναι σε εξέλιξη η διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης της 2ης φάσης, ως προς τους δε υπολειπόμενους εκκρεμεί η επαναπροκήρυξη ή προκήρυξη της ανάθεσης της 2ης φάσης. Β) Όσον αφορά στη διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, η Κτηματολόγιο Α.Ε. προκήρυξε το από 23.7.2008 πρόγραμμα (κωδ. FOREST_MAP), κατανεμημένο σε 6 συμβάσεις κατάρτισης δασικών χαρτών για 113 περιοχές προ-καποδιστριακών ΟΤΑ της 2ης γενιάς κτηματογράφησης, που έχουν, κατά βάση, το χαρακτήρα αστικών περιοχών, στις οποίες, όμως, περιλαμβάνεται και ο Εθνικός Δρυμός της Πάρνηθας, καθώς και τμήμα του Δάσους «Σέιχ Σου» Θεσσαλονίκης, με σκοπό την προστασία τους από τις απειλούμενες καταπατήσεις μετά τις πρόσφατες πυρκαγιές. Οι εν λόγω περιοχές καλύπτουν πλήρως τους 107 ΟΤΑ που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση με την προσβαλλόμενη με την πρώτη αίτηση ακυρώσεως υπουργική απόφαση. Το πρόγραμμα έχει ολοκληρωθεί σε επίπεδο κατάρτισης και οι δασικοί χάρτες είχαν κατατεθεί στις αρμόδιες Διευθύνσεις Δασών μέχρι το 2011 προς θεώρηση και ανάρτηση, κατά τα οριζόμενα στον ν. 3889/2010. Από το σύνολο των ως άνω δασικών χαρτών, που αφορούν στους 113 προ-καποδιστριακούς ΟΤΑ, έχουν θεωρηθεί δασικοί χάρτες για 68 από αυτούς, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 3889/2010, εκ των οποίων έχουν αναρτηθεί 12, σύμφωνα με το άρθρο 14 του νόμου αυτού, και έχουν κυρωθεί 8, σύμφωνα με το άρθρο 17 του ν. 3889/2010 και 1, σύμφωνα με το άρθρο 19 του ίδιου νόμου (ήτοι κατόπιν διόρθωσης λόγω αποδοχής αντιρρήσεων).

7. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις και παραλείψεις είναι προδήλως παράνομες, διότι εκδόθηκαν δυνάμει των άρθρων 1 του ν. 2305/1995 και 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998, οι οποίες εξαρτούν τις διαδικασίες κατάρτισης των δασικών χαρτών και σύνταξης του Δασολογίου από τις πρωτοβουλίες

του αναρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και όχι των υπαγομένων στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων δασικών υπηρεσιών, οι αρμοδιότητες των οποίων μη νομίμως μεταβιβάζονται, περαιτέρω, σε ανώνυμη εταιρεία, η οποία δεν δικαιούται να υποκαθιστά το Κράτος στην εκπλήρωση της υποχρέωσής του να συντάξει το Δασολόγιο, με το περιεχόμενο δε αυτό οι εν λόγω διατάξεις αντίκεινται στα άρθρα 24 παρ. 1 και 117 παρ. 3 του Συντάγματος. Προβάλλεται, περαιτέρω, ότι τα ανωτέρω συνιστούν σύνδεση της κατάρτισης του Δασολογίου με τη διαδικασία του Κτηματολογίου, ρητώς, εν τούτοις, κριθείσα ως συνταγματικώς ανεπίτρεπτη με την 2818/1997 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία έχει ακυρωθεί η παράλειψη της Διοίκησης να καταρτίσει το Δασολόγιο. Οι λόγοι αυτοί, στρεφόμενοι κατά όσων από τις προσβαλλόμενες πράξεις συνδέονται με την κήρυξη περιοχών της Χώρας υπό κτηματογράφηση, προβάλλονται υπό την έννοια ότι η κατ' εφαρμογή τους κίνηση και πρόοδος των διαδικασιών κτηματογράφησης, είναι μη νόμιμη, διότι έλαβε χώρα σε χρόνο που δεν είχε κινηθεί κατά τρόπο συνταγματικώς έγκυρο η διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, πολύ δε περισσότερο δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτή, είναι δε παραδεκτοί και περαιτέρω εξεταστέοι.

8. Επειδή, ο καθορισμός της διαδικασίας κατάρτισης των δασικών χαρτών και, περαιτέρω του Δασολογίου, η οποία έχει αναχθεί, κατά τα προαναφερόμενα, σε συνταγματικώς επιβαλλομένη υποχρέωση του Κράτους, ανήκει στην κανονιστική εξουσία του κοινού νομοθέτη, ο οποίος, πάντως, είναι υποχρεωμένος να την ασκήσει κατά τρόπο που διαδικαστικώς θα διασφαλίζει την ορθή και αξιόπιστη αποτύπωση των δασών και δασικών εκτάσεων αναθέτοντας τη σχετική αρμοδιότητα σε όργανα που διαθέτουν τις απαιτούμενες προς τούτο επιστημονικές γνώσεις και προβλέποντας τις κατάλληλες τεχνικές προδιαγραφές. Περαιτέρω, η διαδικασία κατάρτισης δασικών χαρτών και δασολογίου οφείλει, κατά την έννοια των ως άνω συνταγματικών διατάξεων, όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί (βλ. ΣτΕ 805 - 6/2016 επταμ., 2817/1997 επταμ.), να προωθείται αμέσως και αυτοτελώς, χωρίς η έκβασή της να συναρτάται υποχρεωτικά με οποιαδήποτε άλλη διαδικασία, εν όψει της σημασίας του Δασολογίου για την αποτελεσματική προστασία του δασικού πλούτου της χώρας. Περαιτέρω, όμως, και προκειμένου να επιταχυνθεί η κατάρτιση του Δασολογίου, η οποία έχει βραδύνει επί μακρό χρονικό διάστημα, που υπερβαίνει τα συνταγματικά όρια, ο νομοθέτης ουδόλως κωλύεται από τις ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις, αλλά είναι, αντιθέτως, ενδεδειγμένο να επωφεληθεί από την κίνηση και την πρόοδο άλλων διαδικασιών και να προβλέψει την αξιοποίηση των δομών, του υλικού, του δυναμικού και των πόρων που έχουν διατεθεί για τις διαδικασίες εκείνες, υπέρ της άμεσης κατάρτισης και του Δασολογίου, αρκεί, βεβαίως, η στόχευση του Δασολογίου, που δεν είναι άλλη από την ανάδειξη και προστασία του δασικού κεφαλαίου από την καταστροφή, την υποβάθμιση και την καταπάτηση, να μην παρεκκλίνει από τη συνταγματικώς διαγραφόμενη κατεύθυνσή της και να μην υποτάσσεται στη στοχοθεσία των άλλων διαδικασιών. Παρόμοια διαδικασία που ευρίσκεται υπό εξέλιξη και, μάλιστα, κατ' εφαρμογή, ομοίως συνταγματικής επιταγής, είναι αυτή του Κτηματολογίου, η οποία κατατείνει στην επίτευξη διαφορετικών σκοπών και, επομένως, δεν επιτρέπεται, κατά τα αμέσως προαναφερόμενα, να συνδέεται υποχρεωτικά με το Δασολόγιο και να θεωρείται από το νομοθέτη ως προϋπόθεσή του. Είναι, όμως, καθ' όλα σύμφωνο με το Σύνταγμα να τίθενται οι πόροι και τα τεχνικά

μέσα που έχουν διατεθεί για την ολοκλήρωσή της στη διάθεση και του Δασολογίου, προδήλως σε επίπεδο διαδικαστικής διευκόλυνσης και όχι σύμπτωσης στόχων, οι οποίοι οφείλουν να παραμένουν εναρμονισμένοι, μεν, μεταξύ τους, όπως όλες οι συνταγματικώς επιβαλλόμενες κρατικές αποστολές, αλλά διακριτοί. Υπό την αντίθετη εκδοχή, ο κανόνας της αυτοτέλειας του Δασολογίου θα απέβαινε σε βάρος της ταχείας επιτεύξεως των ως άνω συνταγματικών σκοπών, αφού θα απέκλειε τη χρήση διαθεσίμων διοικητικών δομών και τεχνικού υποβάθρου, πρόσφορων για την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας. Είναι, επομένως, απορριπτός ο εκτιθέμενος στην προηγούμενη σκέψη λόγος ακυρώσεως, κατά το μέρος που εκκινεί από την αντίληψη ότι η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998, κατ' εφαρμογή της οποίας, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες πράξεις, αντίκειται στο Σύνταγμα, διότι η ανάθεση της κίνησης της διαδικασίας κατάρτισης των δασικών χαρτών στην επιφορτισμένη με την κατάρτιση και του Κτηματολογίου ομώνυμη ανώνυμη εταιρεία ισοδυναμεί με συνταγματικώς ανεπίτρεπτη συνάρτηση της κατάρτισης Δασολογίου με την κατάρτιση του Κτηματολογίου.

9. Επειδή, περαιτέρω, ο τυπικός νόμος ανέθεσε στην ανώνυμη εταιρεία «Κτηματολόγιο Α.Ε.» την επιμέλεια της διαδικασίας κατάρτισης δασικών χαρτών και την περαιτέρω ανάθεση των σχετικών εργασιών σε ιδιωτικά δασολογικά γραφεία (άρθρο 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998) και παρέσχε εξουσιοδότηση (άρθρο 27 παρ. 5 του ν. 2664/1998, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 14 του ν. 3127/2003, Α' 67) για την έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης, με την οποία θα καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι τεχνικές προδιαγραφές και η διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, εκδόθηκε δε πράγματι η 99580/506/8.6.1999 (Β' 1358) και, μετέπειτα, η 97414/754/6.9.2007 (Β' 1811) ΚΥΑ των Υπουργών Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ. Με τις αποφάσεις αυτές ορίσθηκαν οι αναλυτικές προδιαγραφές που θα πρέπει να πληρούν οι δασικοί χάρτες, ορίσθηκε και ρητώς η υποχρέωση, αυτονόητη άλλωστε, των ιδιωτικών φορέων να συμμορφώνονται κατά την κατάρτιση των δασικών χαρτών με αυτές, και, τέλος, προβλέφθηκε συνεχής επίβλεψη και τελικός έλεγχος των καταρτισθέντων χαρτών από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες τόσο από τις εν λόγω κανονιστικές αποφάσεις (βλ. κεφάλαια 6 της πρώτης απόφασης και 4 της δεύτερης), όσο και από τον τυπικό νόμο που ίσχυε κατά την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, καθώς και αυτόν που έχει τεθεί σε ισχύ μετά την άσκηση των αιτήσεων ακυρώσεως (άρθρο 13 του ν. 3889/2010, όπως έχει τροποποιηθεί με τα άρθρα 55 του ν. 4030/2011, Α' 249, 7 παρ. 1 του ν. 4164/2013, Α' 156, 28 παρ. 41 του ν. 4280/2014, Α' 159, 153 Α του ν. 4389/2016, Α' 94). Περαιτέρω, ο ν. 3889/2010 (Α' 182) προβλέπει την άσκηση αντιρρήσεων κατά των αναρτηθέντων δασικών χαρτών, αρμόδιες για την εξέταση των οποίων είναι οι προβλεπόμενες Επιτροπές Εξέτασης Αντιρρήσεων (άρθρο 18), συγκροτούμενες από κρατικούς λειτουργούς, κατά πλειοψηφία δασολόγους, καθώς και την κύρωσή τους από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (άρθρο 17 παρ. 3), δηλαδή δημόσιο όργανο, ήδη δε όργανο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 17 παρ. 4, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε τελικώς με το άρθρο 153 περ. Ε' του ν. 4389/2016), αφού, μάλιστα, αυτοί θεωρηθούν από την οικεία Διεύθυνση Δασών, δηλαδή ομοίως δημόσιο όργανο, ταγμένο ειδικά στην προστασία των δασών. Αντίστοιχη δε διαδικασία προβλέπεται (άρθρο 19) και για τα τμήματα των δασικών χαρτών, ως προς τα οποία υποβλήθηκαν αντιρρήσεις. Επομένως, οι εν λόγω διατάξεις

περιέχουν πλέγμα εγγυήσεων, με βάση το οποίο, ακόμη και στις περιπτώσεις που η υλική και επιστημονική εργασία της σύνταξης των δασικών χαρτών θα διενεργείται από ιδιωτικά δασολογικά γραφεία, τα οποία, άλλωστε, επ' ουδενί μπορεί εκ προοιμίου να θεωρείται ότι υπολείπονται σε επιστημονική κατάρτιση και τεχνική επάρκεια από τις δημόσιες δασικές αρχές, οι επιτελικές αρμοδιότητες της επίβλεψης, του ελέγχου, της θεώρησης και, εν τέλει, της κύρωσης των δασικών χαρτών, επιφυλάσσονται, πάντως, υπέρ των αρχών αυτών. Ενόψει τούτων, είναι απορριπτός ο προπεριγραφόμενος (σκέψη 7) λόγος ακυρώσεως και κατά το μέρος που με αυτόν προβάλλεται ότι η κρατική αποστολή της κατάρτισης Δασολογίου, προαπαιτούμενο της οποίας είναι η κατάρτιση των δασικών χαρτών, ανεπιτρέπτως, κατά το Σύνταγμα, ανατέθηκε από το νομοθέτη σε ιδιώτες.

10. Επειδή, ο ως άνω λόγος ακυρώσεως είναι ομοίως απορριπτός και κατά το μέρος που αμφισβητεί τη συνταγματικότητα των ως άνω διατάξεων, οι οποίες, κατά τους ισχυρισμούς των αιτούντων, ανεπιτρέπτως εξαρτούν την κατάρτιση των δασικών χαρτών από την πρωτοβουλία του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αντί του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στον οποίο υπήγοντο, κατά το χρόνο ασκήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως, οι δασικές αρχές. Τούτο δε προεχόντως για το λόγο ότι το Υπουργείο (τότε) ΠΕΧΩΔΕ ήταν πάντως, εξ αρχής, γενικώς αρμόδιο για την προστασία του περιβάλλοντος, ήδη δε, με το άρθρο 6 του π.δ. 189/2009 (Α' 221), οι διατάξεις του οποίου σε καμία συνταγματική διάταξη δεν προσκρούουν, η αρμοδιότητα του εν λόγω υπουργείου έχει επεκταθεί και επί της εν γένει εφαρμογής της δασικής νομοθεσίας με ταυτόχρονη μεταφορά σ' αυτό των οικείων διοικητικών δομών. Τέλος, όπως κρίθηκε με την 806/2016 απόφαση του Δικαστηρίου, ο ίδιος λόγος, κατά το μέρος που με αυτόν πλήττεται η ανέλεγκτη ακυρωτικά ουσιαστική κρίση του νομοθέτη περί της επιλογής του τρόπου και της διαδικασίας κατάρτισης των δασικών χαρτών, είναι απορριπτός ως απαράδεκτος, ενώ κατά το μέρος που προβάλλεται ότι οι εν λόγω διατάξεις είναι αντισυνταγματικές, διότι αποκλείουν την πρακτική εναρμόνιση της προστασίας των εννόμων αγαθών, στην οποία αποβλέπει η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Κράτους για τη σύνταξη Εθνικού Κτηματολογίου και Δασολογίου, είναι απορριπτός προεχόντως ως αόριστος.

11. Επειδή, η κατάρτιση δασικών χαρτών και Δασολογίου πρέπει, κατά τα εκτιθέμενα στην πέμπτη σκέψη, να προηγηθεί της ολοκλήρωσης του Κτηματολογίου, όχι, όμως, και της κίνησης της διαδικασίας κτηματογράφησης, η οποία κατατείνει, βεβαίως, στην κατάρτιση και λειτουργία του Κτηματολογίου. Ενόψει τούτων, ο λόγος ακυρώσεως ότι μη νομίμως η Διοίκηση προέβη στην κήρυξη περιοχών του εθνικού χώρου υπό κτηματογράφηση, καθώς και στην έκδοση των λοιπών προσβαλλομένων πράξεων που είναι απότοκες της κήρυξης αυτής, προβαλλόμενος κατά των εν λόγω εναρκτηρίων της διαδικασίας πράξεων, είναι απορριπτός ως αβάσιμος, διότι η έλλειψη δασικών χαρτών και Δασολογίου δεν συνιστά νομικό κώλυμα για την κίνηση και την πρόοδο της διαδικασίας του Κτηματολογίου, αλλά μόνο για την περαίωση της κτηματογράφησης (ΣτΕ 807/2016 επταμ.). Ο ίδιος λόγος ακυρώσεως είναι, αντιθέτως, περαιτέρω εξεταστέος κατά το μέρος που στρέφεται κατά των πράξεων, με τις οποίες τελειούται η σύνθετη διοικητική ενέργεια της κτηματογράφησης, δεδομένου ότι, κατά τα

προεκτεθέντα, η ενεργοποίηση της λειτουργίας του Κτηματολογίου κωλύεται πράγματι από την έλλειψη δασικών χαρτών και την απουσία Δασολογίου.

12. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, κατά το χρόνο της πρώτης συζητήσεως των αιτήσεων ακυρώσεως, η σύνθετη διοικητική ενέργεια (ΣτΕ 806/2016 επταμ.) της κτηματογράφησης είχε περαιωθεί ως προς ορισμένες περιοχές των 107 ΟΤΑ, στις οποίες αφορούν οι προσβαλλόμενες πράξεις, με αποφάσεις του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α., ενώ στις υπόλοιπες περιοχές η διαδικασία βρισκόταν σε εξέλιξη. Δεν προέκυπτε, όμως, από τα στοιχεία του φακέλου αν και για ποιες από τις πιο πάνω περιοχές είχε προηγηθεί της περαιώσεως της διαδικασίας κτηματογράφησης η κατάρτιση δασικών χαρτών. Κατόπιν τούτου, το Δικαστήριο, με την 806/2016 απόφασή του ανέβαλε την έκδοση οριστικής απόφασης για έξι μήνες, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 50 παρ. 3α του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8), προκειμένου η Διοίκηση να παράσχει στο Δικαστήριο τεκμηριωμένες διευκρινήσεις επί των εξής ζητημάτων: α) Αν στις επίμαχες περιοχές των 107 ΟΤΑ ελήφθησαν υπ' όψιν οι δασικοί χάρτες και για ποιες εξ αυτών, β) αν οι δασικοί χάρτες έχουν καταρτισθεί σύμφωνα με όσα κρίθηκαν με την 32/2013 απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου, και γ) αν έχουν εκδοθεί άλλες πράξεις (λ.χ. πράξεις χαρακτηρισμού), κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3208/2003. Υπενθυμίστηκε, εξάλλου, με την ίδια απόφαση του Δικαστηρίου ότι η Διοίκηση είχε τη δυνατότητα, αλλά και την υποχρέωση, κατά το διάστημα που θα μεσολαβούσε μέχρι τη νέα συζήτηση της υπόθεσης, να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τη διαδικασία κύρωσης δασικών χαρτών, ώστε να πληρούνται οι ως άνω προϋποθέσεις, καθώς και να αναμορφώσει τα κτηματολογικά στοιχεία, όπου αυτό ήταν αναγκαίο.

13. Επειδή, σε συμμόρφωση τόσο με την ως άνω 806/2016 απόφαση του Δικαστηρίου όσο και με την 805/2016 όμοια απόφαση, η οποία εκδόθηκε επί ομοίων αιτήσεων ακυρώσεως άλλου αιτούντος, απεστάλησαν από τη Διοίκηση ορισμένα από τα στοιχεία που είχαν ζητηθεί με τις εν λόγω προδικαστικές αποφάσεις. Με την 1203/2017 απόφασή του, όμως, το Δικαστήριο ανέβαλε εκ νέου την περαιτέρω εκδίκαση της αιτήσεως ακυρώσεως επί της οποίας είχε εκδοθεί η 805/2016 προδικαστική απόφασή του, προκειμένου να αποσταλούν από τη Διοίκηση συμπληρωματικά στοιχεία, αναγκαία για την οριστική διάγνωση της υπόθεσης εκείνης, όρισε δε νέα δικάσιμο την 6η Δεκεμβρίου 2017. Συντρέχει, επομένως, περίπτωση νέας αναβολής και της παρούσας υπόθεσης, που εισάγεται μετά την έκδοση της 806/2016 προδικαστικής απόφασης, για την ίδια δικάσιμο.

14. Επειδή, η παρούσα απόφαση πρέπει να κοινοποιηθεί στους διαδίκους.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει όσα κρίθηκαν απορριπτέα.

Αναβάλλει την έκδοση οριστικής απόφασεως, κατά το αιτιολογικό.

Ορίζει νέα δικάσιμο την 6η Δεκεμβρίου 2017.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 23 Φεβρουαρίου 2017 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 7 Ιουνίου 2017.

Ο Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος   Η Γραμματέας

Αθ. Ράντος

Μ. Βλασερού